

พ.ศ. ๒๕๖๕

ธรรมนูญ

ลักษณะปกครองคณะนคกรภภภภ

พระพุทศคักรภภ ๒๕๖๕

ค่านักหอสมุด

ธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล

พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

ปรารภกรณีย์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจยุติธรรม แลความเมตตาปราณีสูงสุด, ทรงพระกรุณาแก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเสมอหน้า; ทรงพระราชดำริเห็นว่าทวยนาครแห่งคุลิตถานซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นที่ตั้งพระราชนิเวศน์, มีฐานะความเป็นอยู่ แลภูมิธรรมความรอบรู้สูง พอสมควรจะเริ่มศึกษาการปกครองตนเองได้ ในกิจการบางอย่าง เพื่อยังความผาสุกสวัสดิ์ตามฐานะของตนๆ ให้ยิ่งขึ้น จึงมีพระราชประสงค์จะประกาศธรรมนูญลักษณะปกครองแก่ทวยนาครคุลิตถานไว้ ให้เป็นหลักฐานต่อไป.

ธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาลนี้ เป็นกำหนดอำนาจ อันพระราชทานแก่ชาวคุลิตถานให้มีเสียดแลโอกาสแสดงความคิดเห็น ในวิจิตรการปกครองตนเองในกิจการบางอย่าง ส่วนอำนาจในกิจการ แพนกใดซึ่งยังมีได้ทรงพระกรุณาประสิทธิ์ประสาทให้, ก็ย่อมคงอยู่ใน รัฐบาลกลางซึ่ง มีขอรวม อยู่ในพระองค์พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามแบบฉบับในอารยะประเทศทั้งหลายที่จัดการนคราภิบาล.

๒

อำนาจอันคงอยู่ในรัฐบาลกลางนี้ แม้ทรงพระราชดำริเห็นสมควรจะพระราชทานเพิ่มให้แก่คณะนครบาลคดีสถานอื่นอีกเมื่อใดอย่างไร ก็จะได้ทรงพระกรุณาพระราชทานต่อไปตามกาลตามสมัยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก่สถิติแลภูมิธรรมของตน.

อีกนัยหนึ่งอำนาจกิจการในแพนโกโตซึ่งได้ทรงพระกรุณาประสาทแล้ว, แต่มาปรากฏภายหลังว่าอำนาจเช่นนั้น ๆ ยังมีสมควรได้โดยยังมีรู้จักใช้ กติ หรือโดยประการอื่นก็ดี ก็จะได้ทรงพระกรุณาเลิกถอนหรือแก้ไข เพื่อประโยชน์แลความดำรงอยู่ด้วยดีแห่งมหาชนหมู่ใหญ่.

บัดนี้การตั้งพระราชธานินัยว่าจวนสำเร็จแล้ว ตามพระราชประสงค์ สพรังพร้อมด้วยเคหะสถานและที่ทำการประกอบอาชีพต่าง ๆ สมควรจะมีธรรมนูญจัดการนครบาลขึ้นไว้เพื่อความไพศาลแห่งนคร จึงมีพระราชปกาสิทธิ์ประสาทธรรมนูญเป็นขทมาตราดังต่อไปนี้ :-

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามแลการใช้ธรรมนูญ

มาตรา ๑ ให้เรียกบทบัญญัตินี้ว่า ธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนครบาลคดีสถาน พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มาตรา ๒ ธรรมนูญนี้ให้ใช้ทั่วไปในจังหวัดคดีสถาน ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

๑๑๓๓๕

มาตรา ๓ บรรดากำหนดกฎข้อบังคับแต่ก่อนบทใดขัดกับข้อความ
ในธรรมนูญนี้ ให้ยกเลิกเสีย, ใช้ธรรมนูญนี้แทนเสียไป.

มาตรา ๔ การแพนทโคซึ่งบังคับไว้ว่านคราภิบาลจะจัดไปใดแต่
เมื่อได้รขอนมัตจากกระทรวงทวงการผู้เป็นเจ้านาท คือ รัฐบาลกลาง
แล้วนั้น; เพิ่งความถึงพระบรมราชานมัตในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ผู้ทรงเป็นยอดแห่งรัฐบาล.

หมวดที่ ๒

บทวิเคราะห์ศัพท์

มาตรา ๕ คำว่าบ้านแลเจ้านาทกล่าวในพระธรรมนูญนี้, ให้ฟัง
เข้าใจดังนี้ คือ :-

ข้อ ๑ คำว่าบ้านนั้น ท่านหมายความว่า เรือนหลังเดี่ยวก็ตาม
หลายหลังก็ตาม ซึ่งอยู่ในเขตทมิเจ้าของเป็นอิสระส่วน ๑ นั้นในธรรมนูญ
นี้ว่าบ้าน ๑, ห้องแถวแลนเพหรือเรือซึ่งจอดประจำอยู่ที่ใด ถ้ามีเจ้าของ
หรือมีเช่าครอบครองเป็นเรือต่างหาก ห้อง ๑ หลัง ๑ ลำ ๑ หรือหมู่ ๑
ในเจ้าของหรือผู้เช่าคน ๑ นั้น, ก็นับว่าบ้าน ๑ เหมือนกัน.

ข้อ ๒ เจ้านาทนั้น ท่านหมายความว่า ผู้อยู่ปกครองบ้านซึ่งว่า
มาแล้วในข้อก่อน จะครอบครองด้วยเป็นเจ้าของก็ตาม. นับตาม
ธรรมนูญนี้เป็นเจ้านาท.

ข้อ ๓ วัด, โรงพยาบาล, ที่ทำการต่าง ๆ ของรัฐบาลหรือ
นคราภิบาล, สถานีรถไฟ, ที่เหล่านี้เป็นสาธารณสถานอยู่ในความ
ปกครองของหลหน้าในที่นั้น, ไม่นับเป็นบ้านตามธรรมนูญ.

มาตรา ๖ คำว่านคราภิบาลนั้น ท่านให้เข้าใจว่าผู้ซึ่งราษฎร
ในจังหวัดคดีธานี ผู้มีสิทธิตามธรรมนูญจะเลือกได้พร้อมใจกัน
เลือกตั้งขึ้นเป็นผู้ปกครองช่วยหนึ่ง ๆ โดยได้รับพระราชทานพระบรม
ราชานุมัติ.

มาตรา ๗ คำว่าปรายนั้น, ท่านหมายความว่าจำนวนเงินซึ่งราษฎร
ผู้กระทำผิดจะต้องเสียให้แก่คณะนคราภิบาลเพื่อถ่ายโทษ.

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยกำหนดแลการเลือกตั้งนคราภิบาล

มาตรา ๘ ผู้ที่เป็นนคราภิบาลนั้น ท่านกำหนดอายุให้เป็นที่
ช่วยเที่ยว, เมื่อถึงกำหนดจะสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งใหม่ทุกปี.

มาตรา ๙ ผู้ที่เป็นนคราภิบาลมาปี ๓ แล้ว จะรับเลือกให้เป็น
นคราภิบาลอีกปี ๓ ติด ๆ กันนั้นไม่ได้.

มาตรา ๑๐ เวลาที่จะประชุมเลือกนคราภิบาลคนใหม่ ควรจะ
เป็นวันทศศของบ, หรือวันทศศของบ ตามแต่จะเหมาะแก่โอกาส
ที่จะเป็นไปได้, แต่ให้เป็นที่พึงเข้าใจว่า นคราภิบาลที่เป็นอยู่ต้องทำ
การในหน้าที่จนกว่าจะได้มีการเลือกตั้งนคราภิบาลคนใหม่เสร็จแล้วโดย
เรียบร้อย.

มาตรา ๑๑ ให้ราษฎรซึ่งตั้งบ้านเรือนหรือจอกเรือแพประจำอยู่ใน
จังหวัดธานีทั้งชายหญิงไม่ว่าโสศหรือแต่งงานแล้ว ประชุมพร้อมกัน
เลือกเข้าบ้านผู้ใดผู้ ๓ ซึ่งเป็นทนต์ของตนขึ้นเป็นนคราภิบาลสำหรับ
ปกครองธานีนั้น, แล้วจึงเลือกนคราภิบาลนั้น ให้ทำตั้งกำนันต่อไปนี้:—

มาตรา ๓๒ เมื่อจวนจะถึงวทกำหนดจะเลือกคณะกรรมการใหม่ ให้ผู้ซึ่งรับอำนาจอำนาจในการเลือกตั้งคณะกรรมการ ข้าราชการชายหญิง ให้ทราบว่าจะมีการประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการที่ใดวันใด และประกาศข้อความปรากฏด้วยว่า ถ้าผู้ใดมีความปรารถนาจะสมัครผู้ใดให้เป็นกรรมการต่อไป ก็ให้เขียนนามผู้นั้นตรอกลงในแบบหนึ่ง สอดสมมติงที่ใดแนบไว้ท้ายธรรมนูญ, และต้องลงนามผู้นำ ๑ ผู้รับรอง ๑ และให้บนหนึ่ง สอดสมมติต่อผู้อำนาจการเลือกกรรมการก่อนวันประชุม ๑ วัน.

มาตรา ๓๓ ผู้ที่จะลงนามเป็นผู้นำและผู้รับรองในหนึ่ง สอดสมมติตาม มาตรา ๓๒ ต้องเป็นคหบดีเจ้าบ้าน, และคน ๑ ๆ ห้ามมิให้นำและผู้รับรองบุคคลผู้ใดให้เป็นกรรมการกว่า ๑ คน.

มาตรา ๓๔ ให้ผู้อำนาจการเลือกกรรมการเขียนนามผู้ที่ได้รับ สอดสมมติแล้วตามมาตรา ๓๒ นั้น โฆษณาไว้ ณ ที่ทำการเพื่อให้สาธารณชน ทราบด้วย.

มาตรา ๓๕ ถ้ามีผู้ใดรับ สอดสมมติแต่เพียงรายเคียวเท่านั้น ไม่มีผู้ใด สอดสมมติผู้อื่นมาอีกแล้วไซ้ ให้ถือว่าผู้ที่ได้รับ สอดสมมติแต่ผู้เคียว นั้นเป็นอันได้รับเลือกเป็นกรรมการที่เคียว.

มาตรา ๓๖ เมื่อถึงกำหนดวันที่ผู้อำนาจการได้ ข้าราชการชายหญิง ให้ข้าราชการทั้งหมดมาประชุมพร้อมกันยังตำบลและเวลาที่ผู้อำนาจการ กำหนดไว้.

มาตรา ๓๗ ในเมื่อทวนครมาประชุมพร้อมตามกำหนดนั้นแล้ว ถ้าหากว่า ได้มีผู้รับ สอดสมมติเป็นกรรมการแต่คนเคียวเท่านั้นไซ้ ก็ให้

เจ้าพนักงานผู้รับอำนาจอำนาจการโฆษณาแก่ทวยนาครให้ทราบว่า ผู้ขึ้น
 ใ้รับเลือกเป็นนคราภิบาลโดยถูกต้องตามธรรมเนียมแล้ว; แต่ว่าถ้า
 แม้ได้มีผู้รับสมมติแล้วทั้ง ๒ คนขึ้นไป ก็ให้เจ้าพนักงานซึ่งได้รับ
 อำนาจอำนาจการ ใ้ถามความเห็นทวยนาครให้พร้อมกัน เลือก
 ผู้ใดที่ใ้จ้คนมาโฆษณาใ้ตามมาตรา ๑๔ นั้นโดยเปิดเผยก็ใ้ หรือ
 เมื่อเห็นว่าการที่เลือกโดยเปิดเผยจะไม่คล่องใ้ราษฎรที่เลือก จะใ้
 วิธีเลือกโดยลงคะแนนลับก็ใ้ โดยวิธีใ้วิธี ๑ ใน ๒ วิธีนี้ตามแต่ใ้
 การจะเห็นสมควร.

มาตรา ๑๘ ถ้าราษฎรพร้อมใจกันเลือกโดยเป็นการเปิดเผยแล้ว
 ก็ใ้ใ้อำนาจการถามว่าจะเลือกผู้ใด เมื่อใ้รับคำตอบจากราษฎร
 ที่มาประชุมว่าจะเลือกผู้ใดแล้ว, ถ้ามีผู้เห็นชอบด้วยก็ใ้ยกมือขึ้น
 นับคะแนนเรียงตัวไป ฝ่ายผู้ที่ไม่เห็นชอบใ้หนึ่งนั่งเสีย. ถ้าเป็น
 การเลือกโดยคะแนนลับ ใ้ใ้อำนาจการเรียกมาถามทีละคน โดย
 เงียบๆ ว่า จะเห็นสมควรใ้ผู้ใดเป็น แล้วจ้ช้ชื่อที่ราษฎรเลือก
 นั้นไว้ หรือใ้ใ้ราษฎรเขียนช้ชื่อที่จ้เลือกนั้นมาส่งคนละฉบับก็ใ้
 ตามแต่จะเห็นสมควร.

มาตรา ๑๙ ผู้ใ้ใ้คะแนนสูงกว่าผู้อื่น หรือที่มีราษฎรโดย
 มากด้วยกันเลือกช้ช้ ให้ถือว่าผู้ใ้ใ้ได้รับเลือกเป็นนคราภิบาล, แล
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชานุมัติแล้ว นับว่าผู้
 นั้นเป็นนคราภิบาลโดยชอบด้วยกฎหมาย.

มาตรา ๒๐ ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นนคราภิบาลแล้วนั้นต้องรักษาระทำการในหน้าที่นั้นต่อไป ถ้าไม่เต็มใจจะไม่รับก็ได้ แต่ต้องดกปรับเป็นเงิน ๕๐ บาท นอกจากกระทรวงผู้เป็นเจ้าของหน้าที่จะคำริห์ผ่อนผันให้ โดยเหตุผลสมควร.

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยอำนาจแลหน้าที่ของนคราภิบาล

มาตรา ๒๑ เมื่อผู้ใดได้เป็นนคราภิบาลแล้ว ผู้นั้นมีอำนาจตามพระธรรมนูญบทที่ ในการที่จะเลือกตั้งคณะนคราภิบาล คือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เช่นเจ้าพนักงานคลัง, เจ้าพนักงานโยธา, นายแพทย์สุขาภิบาล, ผู้รักษาความสวกของมหาชน (Inspector of Nuisances) เป็นต้น สำหรับจัดการให้ไปไปตามธรรมนูญตามแต่จะเห็นสมควร.

มาตรา ๒๒ นคราภิบาลมีอำนาจปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตธานีของตน, แลให้ราษฎรผู้อยู่ในเขตนั้นจงเชื่อถอยฟังคำนคราภิบาลอันชอบด้วยกฎหมาย และธรรมนูญที่ใช้อยู่ทุกประการ.

มาตรา ๒๓ รัฐบาลมีหน้าที่:

ก. ดูแลรักษาเพิ่มพูนความผาสุกสำราญของราษฎรทั่วไป, ช่วยป้องกันทุกขภัยของประชาราษฎรในเขตของตน.

ข. ดูแลทางคมนาคม คือ ถนนหนทางทั้งแม่น้ำลำคลอง ให้ความสว่างไสว, จัดการไฟฟ้าและประปาในธานี.

ค. การกัษเพลิงแลการรักษาสวนสำหรับนครให้เป็นที่หย่อนกายสบายใจ ควรแก่ประโยชน์แลความสุขอันจะพึงมีได้สำหรับสาธารณะชน.

ฅ. จักรการในเรื่องโรงพยาบาล, สุสาน, แลโรงฆ่าสัตว์.

ง. คูแลระเบียบการโรงเรียนราษฎร, ห้องอ่านหนังสือ, แลโรงเรียนหัตถกรรมต่าง ๆ.

มาตรา ๒๔ นครภิบาลมีอำนาจที่จะตั้งพิทักษ์ภาชีอากรขนอนตลาด เรือนโรงร้านเรือแพอันอยู่ในเขตหน้าที่ของนครภิบาล, แต่เมื่อจะกำหนด พิกัดภาชีอากร นครภิบาลจะต้องเรียกประชุมราษฎร เพื่อทำความตกลงในเรื่องเช่นนั้น, แลเพื่อจะเปลี่ยนแปลงพิทักษ์ภาชีใหม่ ก็ต้องเรียกประชุมใหม่ทุกครั้งไป แลประกาศให้รู้ทั่วกัน.

มาตรา ๒๕ นครภิบาลมีอำนาจจะออกใบอนุญาต และเก็บเงินค่าใบอนุญาตสำหรับยานพาหนะ, ร้านจำหน่ายสุรา, โรงละคร, โรงหนัง, สถานที่สำเริงรมย์, เก็บเงินจากมหาชนคนคนทั้งปวง.

มาตรา ๒๖ เมื่อนครภิบาลได้เรียกประชุมราษฎรเข้าบ้าน เพื่อกำหนดภาชีอากรและใบอนุญาตตามที่มาในมาตราข้างบนนั้นแล้ว ให้ราษฎรเข้าบ้านทั้งหมดไปประชุมพร้อมกันตามต้นนครภิบาลนี้ค้หมาย ถ้าเข้าบ้านจะไปประชุมด้วยตนเองไม่ได้ ก็ต้องตั้งผู้แทนไปแทนตัว แลมีหนังสือมอบอำนาจให้ผู้นั้นไปในที่ประชุมแทนนั้นด้วย.

มาตรา ๒๗ ถ้ารัฐบาลจะประกาศหรือสั่งราชการอันใดให้ราษฎรทราบ เป็นหน้าที่ของนครภิบาลที่จะรับข้อความนั้น ๆ ไปแจ้งแก่ราษฎรที่อยู่ในปกครองของตนให้ทราบ.

มาตรา ๒๘ เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะทำพยานชี้นำในครวัราษฎร ในปกครองของตนแลคอยแก้ไขพยานชี้นำให้ถูกต้องตามที่เป้นจริงอยู่เสมอ.

มาตรา ๒๙ กิจสาธารณะประโยชน์ซึ่งมีผลเป็นกำไร เช่น การตั้งธนาคาร, โรงจำนำ, ตั้งตลาด, รถราง, เรือจ้าง, เหล่านี้เป็นอาทิ นคราภิบาลจะดำริห์จัดไปในเวลาที่เหมาะสมก็ได้ เป็นทางการกำไร บำรุงเมืองเพื่อผ่อนภาษีอากรซึ่งราษฎรจะต้องเสีย แลเพื่อกระทำกิจ เช่นว่านี้ คณะนคราภิบาลจะออกไปก็ควร เพราะณประเพณีนั้นว่า ไม่ใช่ผิดตายที่ไรผล.

มาตรา ๓๐ เป็นหน้าที่ของนคราภิบาลจะกำหนดการปลูกสร้าง วางแผนสำหรับนคร เพื่อความงามและอานามัยความผาสุกแห่งธานี เคหะสถานย่านเรือนที่ทำการต่าง ๆ เมอเจ้าของจะปลูกสร้างต้องได้ รัยอนุญาตจากนายช่างก่อสร้างของนคราภิบาลแล้ว จึงปลูกได้.

ตั้งนัสถายัทยะกรรมแห่งนครจึงจะสมานเจริญตา.

มาตรา ๓๑ การขยายเขตนคราภิบาล ต้องได้รัยอนุมัติจาก รัยบาลกลาง.

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยการบำรุงรักษาความสะอาดแลป้องกันโรคภัย

มาตรา ๓๒ คณะนคราภิบาล มีหน้าที่จัดตั้งเจ้าพนักงานแพน กสุขาภิบาลเพื่อคอยดูแลรักษาความสะอาดทั่วไปตลอดทั้งเมือง ว่ากล่าว คนในปกครองให้ระวังรักษาอย่าทอดทิ้งหรือปล่อยให้เกิดความโสโครก อันจะเป็นเหตุให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บแก่ประชาชนทั่วไป.

มาตรา ๓๓ เมื่อนครภิบาลเห็นว่าบ้านโคกหมู่โคกชำรุดทรุดหรือ
ปล่อยให้โสโครกสกปรกสมอาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้ที่อยู่ในที่นั้น
หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกัน หรือผู้ที่ผ่านไปมา อันอาจจะให้เกิดอัคคีภัย
หรือโรคภัยชอน ถ้าเห็นสมควรจะบังคับให้เจ้านายผู้ที่อยู่ในที่นั้นแก้ไข
เสียให้ก็ มีอำนาจบังคับได้.

มาตรา ๓๔ เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดนครภิบาลได้บังคับให้ รื้อถอนจัด
ทำหรือซ่อมแซมบ้านเรือนใหม่ ซักขึ้นไม่กระทำตามบังคับของนคร
ภิบาลนั้น ก็ให้นครภิบาลมีอำนาจร้องฟ้องต่อศาล เพื่อให้พิจารณา
ลงโทษตามพระราชกำหนดกฎหมาย.

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยการสับเปลี่ยนและตั้งนครภิบาล

มาตรา ๓๕ เมื่อถึงเวลาสับเปลี่ยนตัวนครภิบาลใหม่ประจำให้
คณะนครภิบาลเก่าแสดงขานูชี้รายชื่อรายจ่ายยื่นต่อที่ประชุมราษฎรแล
ส่งเสียการงาน ขอบขานูชี้สำมนครวิ แก่คณะนครภิบาลใหม่จน
สิ้นเชิง.

มาตรา ๓๖ ในเวลาเรียกประชุมใหญ่ประจำปีให้ สมุหเทศา
ภิบาล หรือผู้แทนเข้ามานั่งในที่ประชุมด้วย.

มาตรา ๓๗ คณะนครภิบาลมีอำนาจที่จะจัดตั้งสภาเลขาธิการชน
แลเลขาธิการคงอยู่ในตำแหน่งตลอดไปจนกว่าจะลาออก หรือต้งออก
ด้วยเหตุอื่น.

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยหน้าที่สภาเลขาธิการ

มาตรา ๓๘ สภาเลขาธิการนั้น เมื่อคณะนคราภิบาลได้เลือกตั้งขึ้นโดยชอบด้วยพระธรรมนูญแล้ว ให้มีอำนาจแลหน้าที่จัดการดังต่อไปนี้ :-

- ๑ ให้มีหน้าที่บังคับบัญชาการแพนทหนึ่งสื่อแลรายงานกิจการทั้งปวงของคณะนคราภิบาล.
- ๒ เป็นที่ปรึกษาของคณะนคราภิบาลในทางระเบียบการทางกฎหมาย.
- ๓ มีหน้าที่เป็นนายแถลงคดีแทนคณะนคราภิบาลต่อศาลหรือจะตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนในหน้าที่นี้ก็ได้.
- ๔ สภาเลขาธิการ มีสิทธิที่จะนั่งในที่ประชุมคณะนคราภิบาลแลในที่ประชุมใหญ่ได้ทุกเมื่อ
- ๕ ถ้าสภาเลขาธิการเป็นคหบดีเจ้าบ้านอยู่แล้ว เมื่อเวลาที่นั่งในที่ประชุมใหญ่มีสิทธิที่จะลงคะแนนความเห็นได้ด้วย.

หมวดที่ ๘

ว่าด้วยทุนแลการเงินทองของคณะนคราภิบาล

มาตรา ๓๙ เมื่อนคราภิบาลได้จัดตั้งคณะนคราภิบาลขึ้นแล้ว ท่านให้ถือว่า คณะนั้นเป็นบุคคลโดยนิติสมมติมีสิทธิที่จะถือกรรมสิทธิ์

ในทรัพย์สินได้ มีอำนาจที่จะขายทรัพย์สินนั้นในการบำรุงความรุ่งเรืองแห่งนคร แลในการป้องกันสิทธิแลทรัพย์สินสมบัติของตน.

มาตรา ๔๐ คณะนครบาลมีอำนาจที่จะออกใบกู้เงินในนามของคณะนครบาลได้ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการปกครองตามพระธรรมนูญนี้ แต่อำนาจที่จะกระทำตามที่ว่ามาในมาตรานี้ ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาลกลางเสียก่อนโดยเฉพาะเรื่องทุกคราวไป.

มาตรา ๔๑ เงินที่คณะนครบาลเก็บได้จากราษฎรในทางภาษีอากรนั้น อนุญาตให้เก็บไว้ใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์ได้ แต่ต้องมีบัญชีหลักฐานแสดงรายรับรายจ่ายให้ชัดเจน.

มาตรา ๔๒ ให้มีคณะกรรมการ ๓ คนตรวจบัญชีในเวลาสิ้นปีทุกคราวไป กรรมการตรวจบัญชีนี้ รัฐบาลกลางเป็นผู้ตั้ง ๒ นาย นครบาลเป็นผู้ตั้ง ๑ นาย กรรมการนี้ให้รวมอยู่ในคณะนครบาล.

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยกำหนดโทษผู้ที่กระทำผิด

มาตรา ๔๓ ผู้ใดขัดขืนไม่กระทำตามคำสั่งของนครบาลเอง ในระเบียบการปกครองเช่นว่ามาในมาตรา ๒๒ ก็คือ ตามมาตรา ๒๖ ก็คือ ท่านให้ลงโทษปรับเงินเป็นพินัย คนหนึ่งครั้ง ๑ ไม่เกินกว่า ๑๐ บาท.

มาตรา ๔๔ ผู้ใดขัดขืนคำสั่งนครบาล เนื่องในระเบียบการสุขาภิบาลเช่น ปลดปล่อยบ้านเรือนให้ชำรุดรุงรัง แลเกิดการโสโครก

ตามที่กล่าวมาในมาตรา ๓๒ ก็คือ ตามมาตรา ๓๓ ก็คือ ท่านให้ลงโทษปรับเงินคนหนึ่งครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕ บาทเป็นพินัย.

มาตรา ๔๕ ถ้าผู้ใดถูกปรับเพราะได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดมาครั้งหนึ่งแล้ว มากระทำความผิดชนิดอื่นเป็นครั้งที่ ๒ ท่านว่าไม่เช็ดหลาย โทษที่ท่านบัญญัติความผิดไว้นั้นเท่าใด เมื่อเวลากำหนดโทษนั้น ท่านให้เพิ่มโทษฐานไม่เช็ดหลายชนิดอีก ๓ ใน ๕ ส่วนด้วย

มาตรา ๔๖ ผู้ใดถูกปรับเพราะได้กระทำความผิดมาครั้งหนึ่งแล้วไม่เช็ดหลาย มาทำความผิดชนิดอื่นคราวนี้เป็นครั้งที่ ๒ แลความผิดครั้งหลังนั้นซ้ำประเภทเดียวกันกับความผิดในครั้งก่อน ภายในเวลา ๖ เดือน ท่านว่าเวลากำหนดโทษนั้นให้เพิ่มโทษฐานไม่เช็ดหลายชนิดก็เป็นทวีคูณ

หมวดที่ ๑๐

ว่าด้วยการรักษารมณูญ

มาตรา ๔๗ เมื่อราษฎรมีความไม่พอใจในคำสั่งในกฎข้อบังคับใด ๆ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ก็ให้ราษฎรมีอำนาจร้องเรียนต่อรัฐบาลกลางได้.

มาตรา ๔๘ ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งผู้ใดในคณะกรรมการกฤษฎีกาทำกรเกินอำนาจที่มีอยู่ในธรรมนูญ หรือผิดด้วยกฎหมาย, จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายนั้น, มีสิทธิที่จะฟ้องร้องยังศาลหลวงได้ แม้พิจารณาแล้ว ให้ปรับเจ้าหน้าที่ผู้ผิดสินไหมแก่พินัยก็ง.

มาตรา ๔๙ ให้นครบาลเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามธรรมนูญนี้.

มาตรา ๕๐ การที่จะฟ้องผู้กระทำความผิดตามธรรมนูญนี้ ให้ศาลเลขาธิการเป็นเจ้าหน้าที่ฟ้องร้องยังศาลหลวง.

มาตรา ๕๑ ให้นครบาลมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับสำหรับจัดแลรักษาการให้เป็นไปตามธรรมนูญนี้ เมื่อกฎข้อบังคับนั้นได้รับอนุมัติจากรัฐบาลกลางแลได้โฆษณาแล้ว ก็ให้ใช้ได้เหมือนเป็นส่วนหนึ่งแห่งธรรมนูญนี้.

ประกาศมาณวันที่ ๗ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๓ เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัตยุบันนี้.

เจ้าพนักงานหอสมุด

พระราชกำหนดเพิ่มเติมและแก้ไข
ธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาลดุสิตธานี
พระพุทศักราช ๒๔๖๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจ, ยุติธรรม, และความเมตตาปราณีสูงสุด ทรงพระราชดำริเห็นว่า ธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาลดุสิตธานี พระพุทศักราช ๒๔๖๑ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้มาแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๗ พฤศจิกายน พระพุทศักราช ๒๔๖๑ นั้น เมื่อลองใช้มาแล้วก็ปรากฏว่า โดยมากนับว่าเป็นการสะดวกแก่วิธีดำเนินการเรียบร้อยดีอยู่ แต่ยังมีข้อขาดตกบกพร่องอยู่บ้าง ซึ่งสมควรจะเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ หรือแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น.

จึงมีพระราช ปกาสิตประสาทพระราช กำหนดคน ขึ้นไว้เพื่อเพิ่มเติมแก้ไขธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาลดุสิตธานี พระพุทศักราช ๒๔๖๑ มีบทมาตราดังต่อไปนี้ :-

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและการใช้พระราชกำหนด

มาตรา ๑ ให้เรียกขานบัญญัตินี้ว่า พระราชกำหนดเพิ่มเติมและแก้ไขธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาลดุสิตธานี พระพุทศักราช ๒๔๖๑

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้เป็นเหมือนส่วนหนึ่งแห่ง อรรถมนูญ
ลักษณะปกครองแห่งคณะนคราภิบาลสุโขทัย และให้ใช้ทั่วไปแต่วัน
ประกาศนี้เป็นต้นไป.

มาตรา ๓ บรรดาที่กำหนดกฎข้อบังคับแต่ก่อนบทใดขัดกับข้อความ
ในพระราชกำหนดนี้ ให้ยกเลิกเสีย ใช้พระราชกำหนดนี้สืบไป.

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยตำแหน่งเซษฐบุรุษ

มาตรา ๔ เพื่อประโยชน์และความสะดวกแห่งทวยนาคร ให้ตั้ง
ตำแหน่งกรรมการในคณะนคราภิบาลขึ้นอีก เรียกว่าเซษฐบุรุษ.

มาตรา ๕ เซษฐบุรุษนั้น ให้ทวยนาครเจ้าบ้านสมมตและมดอภ
คหบดีนายบ้านผู้มีอายุเป็นทมิฬถึงในเขตอำเภอที่ตนตั้งบ้านเรือนอยู่นั้น
อำเภอละคน เพื่อเป็นผู้แทนทวยนาครในอำเภอนั้น ไปเข้านั่งใน
สภากรรมการนคราภิบาล.

มาตรา ๖ ผู้ที่จะรับตำแหน่งเซษฐบุรุษสำหรับอำเภอใด ต้อง
เป็นคหบดีที่ตั้งบ้านเรือนมั่นคงอยู่ในเขตอำเภอนั้น.

มาตรา ๗ นาครผู้ที่จะเลือกเซษฐบุรุษสำหรับอำเภอใด ต้อง
เป็นผู้ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตอำเภอนั้น, จะมีเสียงเลือกเซษฐบุรุษ
สำหรับอำเภออื่นนอกจากที่ตนตั้งบ้านเรือนอยู่นั้นไม่ได้เป็นอันขาด แต่
ถ้านาครผู้ใดมีบ้านเรือนอยู่ในเขตอำเภอกว่า ๑ อำเภอ ก็มีสิทธิที่จะ
เลือกเซษฐบุรุษสำหรับอำเภอที่ตนตั้งบ้านเรือนอยู่นั้นได้ทุกอำเภอ.

มาตรา ๘ การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับอำเภอให้กำหนดการกระทำก่อนการเลือกนควาภิบาลไม่น้อยกว่า ๗ วัน (ตามปฏิทิน) และวิธีเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นให้ทำดังกำหนดดังต่อไปนี้.

มาตรา ๙ เมื่อจวนจะถึงกำหนดวันที่จะเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ให้ผู้ซึ่งได้รับอำนาจอำนาจการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บำรุงท้องนาครในอำเภอนั้น ๆ ให้ทราบว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ใดวันใด.

มาตรา ๑๐ เมื่อถึงวันกำหนดที่ผู้อำนาวยได้บำรุงไว้แล้วนั้นให้นาครทั้งหมดมาประชุมพร้อมกัน ยังตำบลและเวลาที่ผู้อำนาวยกำหนดไว้.

มาตรา ๑๑ ในเมื่อท้องนาครมาประชุมพร้อมกันตามกำหนดนั้นแล้ว ให้เจ้าพนักงานผู้รับอำนาจอำนาจการถามความเห็นท้องนาครว่าผู้ใดจะสมัครขอเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับอำเภอนั้น และผู้ใดจะรับรอง เมื่อผู้ใดสมัครและรับรองผู้หนึ่งผู้ใดคนหนึ่งแล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานถามท้องนาครอีก ว่าจะมีผู้ใดสมัครอีกคนหนึ่งหรือไม่ ถ้าไม่มีผู้ใดสมัครอีกคนหนึ่งแล้ว ก็ถือว่าผู้ที่ได้รับสมัครแรกนั้นเป็นผู้ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยอัตโนมัติไม่มีผู้ใดคัดค้านที่เดียว แต่ถ้ามีผู้ใดสมัครกว่า ๑ คนก็ให้เจ้าพนักงานจัดการให้ท้องนาครลงคะแนนโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งจะเป็นการสะดวกและเหมาะสมที่สุด.

มาตรา ๑๒ ผู้ที่ใดคนใดเลือกสูงกว่าผู้อื่นให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยชอบด้วยกฎหมาย.

มาตรา ๓๓ ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาสำหรับอำเภอ ๑ แล้วจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาสำหรับอีกอำเภอ ๑ ด้วยในคราวเดียวกันไม่ได้.

มาตรา ๓๔ ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้วนั้น ต้องรับภาระทำการในหน้าที่นั้นต่อไป ถ้าไม่เต็มใจรับจะไม่รับก็ได้ แต่ต้องถูกปรับเป็นเงิน ๓๐ บาท นอกจากเจ้าพนักงานผู้อำนวยความสะดวก จะยอมผ่อนผันให้ โดยเหตุสมควร.

มาตรา ๓๕ ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้วให้คงอยู่ในตำแหน่งโดยมีกำหนด ๑ ปี.

มาตรา ๓๖ เมื่อผู้ใดได้รับตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจนครบกำหนดเขตแล้ว เมื่อถึงกำหนดเลือกใหม่จะรับตำแหน่งต่อไปก็ได้ ไม่มีข้อห้าม.

มาตรา ๓๗ ผู้ใดเป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้วมีหน้าที่ดังต่อไปนี้.

(ก) เป็นกรรมการที่ปรึกษาในสภาของนคราภิบาล และนคราภิบาลนัดให้ประชุมเมื่อใดต้องไป และต้องแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต.

(ข) เป็นหัวหน้าทนายนครในเขตอำเภอของตน เพราะฉะนั้นต้องหมั่นสอดส่องกตทกข์สุขของทนายนคร และเป็นผู้นำข้อความที่ทนายนครปราศนาไปชี้แจงแถลงเหตุผลในสภานคราภิบาล และขอให้สภาปรึกษาและคำปรึกษาการนั้น.

(ค) เมื่อมีเหตุการณ์อันเห็นควรที่จะนำปรึกษาในสภานคราภิบาลให้สมาชิกวุฒิสภาแจ้งไปยังนคราภิบาล ขอให้นัดประชุมสภานคราภิบาล

มาตรา ๓๘ ผู้ที่ได้รับตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ได้รับเบี้ยหวัดเงินเดือนอย่างใดสำหรับตำแหน่งนั้นโดยเฉพาะ แต่จะรับเบี้ยหวัดเงินเดือนในตำแหน่งอื่นได้ โดยไม่ขัดข้องต่อพระราชกำหนดนี้.

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยสิทธิแห่งเชษฐบุรุษเนื่องในการเลือกนคราภิบาล

มาตรา ๑๘ ผู้ที่จะรับสมมติเป็นนคราภิบาลต้องเป็นเชษฐบุรุษ
อยู่แล้วด้วย.

มาตรา ๒๐ ในการที่จะเลือกนคราภิบาลใหม่ ผู้ที่จะลงนามใน
หนังสือสมมติในนามผู้สมมติต้องเป็นเชษฐบุรุษอยู่แล้วด้วย แต่ผู้ที่จะ
ลงนามเป็นผู้รับรองนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นเชษฐบุรุษด้วยหามิได้.

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยเชษฐบุรุษกิตติมศักดิ์

มาตรา ๒๓ บุคคลผู้ใดได้กระทำความชอบในราชการแผ่นดิน
หรือมีคุณวิเศษเป็นต้นข้อยกแห่งสาธารณชน อนุญาตให้คณะนคราภิบาล
ปรึกษาหารือให้รับตำแหน่งเป็นเชษฐบุรุษกิตติมศักดิ์ของตุลิตถานได้
และให้อยู่ในตำแหน่งนั้นตลอดชีวิต.

มาตรา ๒๔ ผู้ใดได้รับเกียรติยศเป็นเชษฐบุรุษกิตติมศักดิ์ของตุลิต
ถานแล้ว มีสิทธิดังต่อไปนี้.

- (ก) เข้านั่งในสถานนคราภิบาลได้ในโอกาสอันควร.
- (ข) รับสมมติเป็นนคราภิบาลได้.
- (ค) ลงนามเป็นผู้สมมตินคราภิบาลใหม่ได้

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๓ เป็น
สมัยที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบันนี้.

กฎธำนิโยปการ

พระพุทศักราช ๒๔๖๕

จำเดิมแต่ได้ตั้งคฤสตราชธานีขึ้นแล้ว, และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานสิทธิแก่ประชาชนชาวคฤสตราชธานีให้มีโอกาสเลือกนคราภิบาลเป็นผู้ปกครอง และดูแลความทุกข์สุขของประชาชน, ก็เป็นเวลาหลายปีแล้ว, ก็กิจการในแพนกนคราภิบาลได้ดำเนินเปลี่ยนแปลงขึ้นมาทีละน้อยเป็นลำดับ, นับว่าถึงเวลาอันควรที่จะจัดหาทรัพย์สินเพื่อบำรุงราชธานี โดยวิธีที่เป็นธรรมและถูกแบบแผนแห่งอารยชน, ซึ่งนิยมถือกฎธรรมะนิยมว่า ผู้ใดได้มีสิทธิแล้วย่อมจะต้องมีภาระเป็นของคู่กัน, และถ้าแม้ได้รับผลที่เป็นประโยชน์ก็ต้องยอมเสียพลีเพื่อกิจอันนั้น.

ตามที่ได้เป็นมาแล้ว ได้ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างถนนและสะพานอันเป็นทางสาธารณะสัญจรขึ้นไว้โดยพร้อมมูลแล้วในเขตคฤสตราชธานี, ทั้งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานจัดสร้างประปาและท่อไฟฟ้ามาไว้เพื่อใช้เป็นความสะดวกแก่สาธารณะชน, และสิ่งซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นไว้แล้วนี้ ก็ต้องบำรุงรักษาด้วยพระราชทรัพย์นิตยเหตุอนละหลายพันบาท ฝ่ายทชยราษฎร

ได้ประโยชน์คือความสดวกและความสุขจากสิ่งนั้นเป็นอเนกประการ, แต่
 ยังหาได้เสียพลัดทดแทนให้เพียงพอไม่ ตามที่เป็นมาแล้ว, ประชาชน
 ชาวคสิตราชธานีเคยเสียเงินเป็นส่วนราชพลีก็แต่เงินรัชชูปการ, กัยเสีย
 เงินธานีโยปการก็เพียงแต่เล็กน้อยและยังไม่เป็นธรรมเนียมสม่ำเสมอ,
 โดยเหตุที่มีผู้หาหนทางหลีกเลี่ยงการเสียเงินนั้นเสียเป็นอันมาก.

ครั้นเมื่อวันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๕ ได้มีการประชุมบรรดา
 ทวายนาคแห่งคสิตราชธานี, มีสำมะเนฉันทเห็นพร้อมกันว่าควรวางระเบียบ
 และอัตราพิภคภายอื่นเป็นธานีโยปการสำหรับคสิตราชธานีใหม่, เพื่อ
 ให้นวครเสียเงินบำรุงธานีตามส่วนที่ได้รัยผลดีแห่งการปกครองนั้นมาก
 และน้อย.

อาศัยความตกลงพร้อมเพรียงกันในที่ประชุมอันกล่าวแล้วนั้น, อีก
 ทั้งอำนาจของนครบาลที่มีอยู่ตาม พระธรรมนูญลักษณะปกครอง
 นครบาลคสิตธานี พระพุทธศักราช ๒๔๖๓, หมวดที่ ๔ มาตราที่ ๒๔,
 ข้ำพเจ้า, พระยาอุมราชภักดี, นครบาลคสิตราชธานี, จึงตั้งกฎขึ้น
 ใหม่เพื่อวางระเบียบการเก็บเงินธานีโยปการประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้.

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและการใช้กฎ

มาตรา ๑.- กฎนี้ให้เรียกว่า “กฎธานีโยปการ พระพุทธ
 ศักราช ๒๔๖๕,” และให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กันยายน, พระพุทธ
 ศักราช ๒๔๖๕ เป็นต้นไป.

๒๒
มาตรา ๒.— นับจำเริญแต่วันที่ได้อาศัยอยู่แล้ว, บรรดาข้อ
ความใด ๆ ที่ค้านกับข้อความในกฎนี้ ซึ่งมีอยู่ในกฎนคราภิบาลก่อนๆ
ให้ยกเลิกเสีย.

หมวดที่ ๒

วิเคราะห์ศัพท์

มาตรา ๓.— คำว่า “เจ้าของที่ดิน” ให้พึงเข้าใจว่าผู้ที่มี
นามปรากฏอยู่ในหน้าโฉนดที่ดิน

มาตรา ๔.— คำว่า “เจ้าบ้าน” ให้พึงเข้าใจตามวิเคราะห์
ศัพท์ในพระธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาลสุโขทัย พ.ร.บ.
ศักราช ๒๔๖๑, คือผู้ที่ครอบครองเคหสถานอันรวมอยู่ในขอบเขตที่ดินแปลง ๑,
จะเป็นเจ้าของซึ่งอยู่ที่ดินของตนเอง หรือเป็นผู้เช่าอยู่ก็ตาม.

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยภาษีที่ดิน

มาตรา ๕.— ให้ผู้เป็นเจ้าของที่ดินในสุโขทัยธานีเสียภาษีที่ดิน
คิดเป็นอัตราเงิน ๕๐ สตางค์ต่อ ๑ เมตรจัตุรัสทุก ๆ เดือน.

มาตรา ๖.— ให้เจ้าพนักงานคลังของคณะนคราภิบาลสุโขทัย
ธานี กำหนดอัตราภาษีที่ดินที่เจ้าของที่ดินจะต้องเสียขึ้น โดยอาศัย
เกณฑ์ขนาดพื้นที่ดินตามที่ เกษตรมณฑลสุโขทัยธานีได้รังวัดไว้และ
ออกโฉนดไปแล้วตามระเบียบ.

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการไฟฟ้า

มาตรา ๗.- ให้เจ้าบ้านเสียค่าแรงไฟที่ใช้ในบริเวณบ้านของตน ตามอัตราที่เจ้าพนักงานไฟฟ้าของคณะกรรมการฯ ได้กำหนดและประกาศ ให้ทราบเป็นครั้งคราว. ค่าแรงไฟฟ้าต้องเสียทุก ๆ เดือน.

มาตรา ๘.- เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านต้องรับผิดชอบให้มีไฟฟ้าติด ประจำและเปิดใช้ได้หลังคาเรือนละ ๑ ดวงเป็นอย่างน้อย. และไฟฟ้า ดวง ๑ ๆ ต้องมีแรงเทียบไม่น้อยกว่า ๕ แรงเทียบ.

มาตรา ๙.- ห้ามเป็นอันขาดมิให้ผู้ ๑ ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงานไฟฟ้าของคณะกรรมการฯ ทำการต่อล้าหรือฝังสายไฟฟ้า, หรือ เปลี่ยนแปลงเพิ่มลดไฟโดยผลการตนเองเป็นอันขาด. ถ้าผู้ใดปรารถนา ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงไฟฟ้าในบ้านของตน ก็ให้แจ้งความแก่เจ้าพนักงานไฟฟ้าเพื่อไปจัดการให้. ถ้าแลปรากฏขึ้นว่าได้มีการเปลี่ยนแปลง แก้ไขอย่างใด ๆ ขึ้นที่ในบ้านใด, โดยเจ้าพนักงานไฟฟ้ามิได้รู้เห็น ด้วย. ความผิดต้องตกอยู่แก่เจ้าบ้าน.

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยการประปา

มาตรา ๑๐.- ในบ้านใดมีน้ำประปาหรือน้ำแม่ น้ำลำคลองใช้ นอกจากที่สมมติว่ามีอยู่เองแล้วโดยธรรมชาติ เช่นมีลำน้ำผ่านไปใน กลางหมู่บ้านเขตนั้น, ต้องเสียเงินค่าน้ำตามอัตราที่เจ้าพนักงานสุขาของ

คณะกรรมการฯ จะได้กำหนดและประกาศให้ทราบ. เงินค่าน้ำต้องเสีย
ทุกเดือน.

มาตรา ๓๑. — ห้ามเป็นอันขาดมิให้ผู้ ๑ ผู้ใดนอกจากเจ้าพนักงาน
งานประจำของคณะกรรมการฯ ทำการต่อท่อหน้าหรือทำทางน้ำเข้าบ้าน. ถ้า
ผู้ใดปรารถนาจะมีน้ำประปาหรือน้ำทำใช้ในบ้านก็ให้ขออนุญาตต่อเจ้าพนักงาน
งานสุขาของคณะกรรมการฯ, และต่อเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงลง
มือทำการได้.

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยการเก็บเงินธำเนียบการ.

มาตรา ๓๒. — ให้เจ้าพนักงานคลังของคณะกรรมการฯ ตุลาคมธานี
เก็บเงินธำเนียบการทั้ง ๓ ประเภท. ตามที่กล่าวไว้แล้วในหมวดที่ ๔
ที่ ๕ ที่ ๖ แห่งกฎนี้, ทุก ๆ เดือน, และเงินธำเนียบการประจำเดือน
ใดก็ให้เก็บในต้นเดือนนั้น.

ก่อนที่จะเก็บเงินธำเนียบการ ให้เจ้าพนักงานคลังประกาศบอก
กำหนดวันให้นำครทราขลวงนามกำหนดไม่ต่ำกว่า ๗ วัน.

มาตรา ๓๓. — ให้เสขฐะบุรุษประจำตำบลมีหน้าที่ช่วยเจ้าพนักงาน
คลังในการเก็บเงินธำเนียบการ.

มาตรา ๓๔. — ให้นำครเสียเงินธำเนียบการตามที่กล่าวมาแล้ว
โดยเร็วที่สุดที่จะทำได้ต่อจากวันกำหนดในประกาศของเจ้าพนักงานคลัง.

ถ้าแลเงินธำเนียบการค้างอยู่แก่ผู้ใดเกินกว่ากำหนด ๓ เดือน, ให้
ปรับผู้นั้นเป็นเงินไม่เกินกว่าทวีคูณจำนวนที่ควรต้องเสียโดยปกติ.

ถ้าเงินธานีโยปการค้างอยู่แก่ผู้ใดถึง ๖ เดือน นับตั้งแต่วันกำหนด
ในประกาศของเจ้าพนักงานคลังเป็นต้นไป, และผู้ที่ไม่เสียเงินนั้นมิได้
อ้างเหตุผลแสดงให้เป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานว่าซัดซังจริง ๆ, ให้ถือ
ว่าผู้นั้นไม่จงใจจะเป็นนาครแห่งคสิตราชธานีอีกต่อไปแล้ว และนครา
ภิบาลจะได้ประกาศคัดค้านผู้นั้นออกจากทะเบียนนาคร; ส่วนที่ดินและ
บ้านเรือนของผู้นั้นก็ให้ริบเป็นของกลางของคณนคราภิบาลคสิตราชธานี.

มาตรา ๑๕.— ในการเก็บเงินธานีโยปการตามที่กล่าวมาแล้วใน
มาตรา ๑๔ ถ้ามีข้อทู่มเถียงกันในระหว่างเจ้าพนักงานคลังกับนาครผู้ที่จะ
ต้องเสียเงินธานีโยปการ และมีสามารถจะทำความตกลงกันได้ก็ให้
นาครทำเรื่องราวขึ้นต่อสภาเลขาธิการ, เพื่อนำเสนอนคราภิบาล, และ
นคราภิบาลจะได้วินิจฉัยคดีนั้น ๆ ในท่ามกลางสภาเซษฐะบุรุษ. คำ
วินิจฉัยแห่งสภานั้นให้นับว่าเป็นที่สุดแห่งคดี.

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยการยกเว้น.

มาตรา ๑๖.— เขตพระราชฐาน, เขตที่ทำการของรัฐบาล, ที่
วัดและที่ธรณีสงฆ์, โรงเรียนสาธารณะศึกษา และโรงพยาบาลของ
รัฐบาลหรือของคณนคราภิบาล, ยกเว้นไม่ต้องเสียเงินธานีโยปการ
ทั้ง ๓ ประเภท.

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ กันยายน, พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

(ลงนาม) พระยาอุดมราชภักดี
นคราภิบาลคสิตราชธานี.

